

شاریککی نهروویچ (خهلاتی یه کسانکی) به کمپیکي کورد ده به خشی

"شیلان شورش وهک شمشیریکي هه لگیشراو، بهرووی چهوساندنهوئی ژاندا"

جه مال نه بیفر

ئه لمنا نیا

فرۆشتنیان بهرژیمی عه ره بی میسر و عه ره بی که نداو، نموونه یه کی گچکهی نهوهی.

نموونه یه کی دیکهی سادوو زیندووی روژانهش نهوهی، کاتیگ که پیاوانی گهلانی روژه لات، با سالانی سایش له نهو روپا ژیا بن، که له به کیک توو رهن، دهستبه چی دهستده کهن به باسی نامزای سیکهی خوشک، یان ژنی نهوه کسه، نهگه چچی، نهو ژن و خوشک، نهلهوی نامادهن و، نه ناگاشیان له نا کوکی نهوانه هیه. نه مه، نهوه دهگه بیانی، کسه سووکایه تیکردن به ژن، به شیکه له ره و شت و خو و جو و جوری بیرکردنهوهی ژماره یه کی زور له گهلانی جیهان، که نا ده میزاد، ههروا به هاسانی رزگاریناسایی لیسی. نه مه سووکایه تیکردنهش له پال رشتنی خوینی ژاندا، به تا بیسه تی، له کوردستان، له سالانی دواییدا، به کجار پهری سه ندوه، که دیاره، کارکردی رژیمی شیعیه گهریتنی ئیران، که چوار چپویه که بق شو قینبزمی که مایه تیپ فارسی، نژ به کوردو گهلانی ژنی دهستی ئیران، رولیکهی بهر چاوی هه بووه هیه له تاوانا نه دا. نهو چا، وه نه بی هه شاین بکری به لگه بق که نه فکردنی ژن، به لکو شان به شانی نهوش، به لگهی واسه سیر سهریر ده هیترتهوه، که مرۆ سه ری سوو به مینتی. بق وینه: جارجیکان له کوپووه نهوه یه کی فارسه کادا نا ماده بووم، که له بهاری مافی ژنهوه قسه ده کرا، فارسیکهی ریشنی رهزاگران به سمیلیکهوه که له پهنی شه ره سه گ ده چوو، روویکرده من و گو تی: ژن و پیاو چوژن جیاوازیان نییه؟ گو تم: نایژم جیاوازیان نییه. دیاره، له بهاری نیریتی و مینیه تییه وه هه پانه، به لام ده میزده له نازادیدا ده بی یه کسان بن. گو تی: جیاوازیی ئیوانیان ری بهو یه کسانیه نادا. گو تم کام جیاوازیی؟ گو تی: زور شت. گو تم: وهک چی؟ گو تی: باشه، ژن ده توانی به پیوه میزکا؟ گو تم: راسته ده کیت. شه نازاییه بق سهگ و کس که به اروه ستانه وه میز ده کهن، نهه به چیکانه وه.

شایانی باسه، له ۲۰-۳۰ سالهی دواییدا، سا یان له نه نجای زورداریی داگیرکهرانی کوردستان، یان له نه نجای هه ژاری و بیکاری، یان له نه نجای نههویی ههچ جوره نازادییهک، یان له نه نجای جیاولیکه یهوه، جه ماوه ریکهی فره، له ژن و پیاوی کورد، ره قیانه ده ره وهی ولات و، به تا بیسه تی نههروپا. پرایسی ژنان و کجان، له گهل خیزانه کانیان هاتن و، که مه یه کی که میش به ته تی. هه ره له نهه وروپا، ش، گه لیک کچ له دا یکیوون و، چوو نه بهر خوینی و، تیگه له بوویان له گهل کورن و، تیگه له بوویان له گهل کو مهنگه و کولتوری روژاوا یی، گه لیک کیشی له ئیوان هیندهک لهو ژن و کجانه، له گهل میزده کسهواره کانیان، هیندهک کایه، هه تا وایلنه ات، هیندهک لهو کجانه، به دهستی باوک و براکانیان کورن و، نه تاوانا نهه و بوونه با به تی باسی روژانهی ده زگه کانی راگه یاندنی کشتی بق په لاماردانی کورد، تاکار ره شهید نه حمده، که له ده زگی راگه یاندنی کشتی نهرویتنی نهرویتنی، که به شیلان شورش ناسراوه، له سلیمانی له گه ره کی شیخ محیدین له دا یکیووه. هه ره له چوار سالیه وه چوو هه قوتا بخانه. له قوتا بخانه ی سه ره تایی "رازووی تیگه لای" نهوه تان ژن له ئیران عه ره ستانی سهعوودی، به ره داران ده کهرین، یان، ملیان ده کری به په ته دا له سه ره سووکه پیوه ندییه کی سیکسی. لیره دا، نهو پرسپاره دیته گو ری. باشه، نهگه، له با کوری روژه لات و روژاوا یی کوردستان، کورده ههچ ده زگیه کی خو یی نییه گیان و سه ره مالی به ده ست ترک و فارس و عه ره به وه یه، نهی خو نه مه پانزده سه ساله له به شیکهی با شوری کوردستان دا، حکوم سه تیکی

کوردستانی خو یی هیه، بوچی نهماندی ری و شوینیک دابنی بق به ره ره راگانی ژن کوری سزادانی نهوانه کی کچ به زور به شوو ده دن و ده ستدریژی ده که نه سه ر ژیان و له ش و گیانی ژنان، یان، ههچ نه بی، سنووریک بق نهوانه دابنن که پیاوان له ده ژنی ژنان هانده دن، به به لگهی کو نه په رستانه ی بیوه جانه؟ له هه مووش ناخو شتر نهوه یه، که ژماره ی نهو ژنه کورده هوشیاره رو شنیبرانه ی که له نهه وروپا نه ژن و هه ست به که نه فیتی ژنان ده کهن و به ره ره کانیی نهو ره وشه نا هه مواره ده کهن، یه کجار که مه، چونکه زوری زوری ژنان، یان هه ره خسه ریکی کاروباری مانه وهن، یان له گهل نهو رزگاریناسایی لیسی. نه مه سووکایه تیکردنهش له پال رشتنی خوینی ژاندا، به تا بیسه تی، له کوردستان، له سالانی دواییدا، به کجار پهری سه ندوه، که دیاره، کارکردی رژیمی شیعیه گهریتنی ئیران، که چوار چپویه که بق شو قینبزمی که مایه تیپ فارسی، نژ به کوردو گهلانی ژنی دهستی ئیران، رولیکهی بهر چاوی هه بووه هیه له تاوانا نه دا. نهو چا، وه نه بی هه شاین بکری به لگه بق که نه فکردنی ژن، به لکو شان به شانی نهوش، به لگهی واسه سیر سهریر ده هیترتهوه، که مرۆ سه ری سوو به مینتی. بق وینه: جارجیکان له کوپووه نهوه یه کی فارسه کادا نا ماده بووم، که له بهاری مافی ژنهوه قسه ده کرا، فارسیکهی ریشنی رهزاگران به سمیلیکهوه که له پهنی شه ره سه گ ده چوو، روویکرده من و گو تی: ژن و پیاو چوژن جیاوازیان نییه؟ گو تم: نایژم جیاوازیان نییه. دیاره، له بهاری نیریتی و مینیه تییه وه هه پانه، به لام ده میزده له نازادیدا ده بی یه کسان بن. گو تی: جیاوازیی ئیوانیان ری بهو یه کسانیه نادا. گو تم کام جیاوازیی؟ گو تی: زور شت. گو تم: وهک چی؟ گو تی: باشه، ژن ده توانی به پیوه میزکا؟ گو تم: راسته ده کیت. شه نازاییه بق سهگ و کس که به اروه ستانه وه میز ده کهن، نهه به چیکانه وه.

یه کیک لهو کچه نازاو به جه ره گ و تاکه له کوه تووانه ی، سه ره رای هه موو کو سپ و به ره هه ست و هه ره وشه و گو ره شه یه کی میش کپیوتان، گو تی نهوه یی له مه میدانه دا برووه ته وه، شیلان شورش که نه مه سال له روژی جیهانیی ژناندا به زورترین خه لاتی نهرویی و هه رگرت، وهک پادا شتیکی نهو خزمه ته گه و رانه ی که بق ژنی کوردو ژنی بیانی کوردوه، نهوه ش "خه لاته یه کسانیه" که یه کیکه لهو خه لاته به رانه ی له نه رو یی که ده ری به که سانی هه لکه وه توو.

به بیی روژانه کانی نهرویی (*): لهو روژدا له شکاری بیرگن Bergen، سه تان که سه کوپووبوو نه وه. جیگری پاریزگاری بیرگن خانمی مونیکیا میلان، "خه لاتی مافی یه کسانی" ی پیشکشی شیلان شورش کرد. هه ره به پیی ههوانی روژانه مه کان، شیلان لهو کاتده با به ده فرمیسی خو شیییه و گو تی: "هیوام وایه گه لیک ژنی دیکیه کورد بینه مه یدان و هه ره له مال نه مینتسه وهو کساری ده ره وه بگهن و، له بهاری ئابوورییه وه خه لاتی یان سه ره یی ژن که له BT له ۳/۸/۲۰۰۶ ده نووسی. شیلان، به ده مه چه پله ی خه لکه وه ده میزژی "ژیان له نه رو یی بق ژنی بیگانه ره حمه ته، به لام ههوا هیه. شایانی باسه، نه تا ولات و، به تا بیسه تی نههروپا. پرایسی ژنان و کجان، له گهل خیزانه کانیان هاتن و، که مه یه کی که میش به ته تی. هه ره له نهه وروپا، ش، گه لیک کچ له دا یکیوون و، چوو نه بهر خوینی و، تیگه له بوویان له گهل کورن و، تیگه له بوویان له گهل کو مهنگه و کولتوری روژاوا یی، گه لیک کیشی له ئیوان هیندهک لهو ژن و کجانه، له گهل میزده کسهواره کانیان، هیندهک کایه، هه تا وایلنه ات، هیندهک لهو کجانه، به دهستی باوک و براکانیان کورن و، نه تاوانا نهه و بوونه با به تی باسی روژانهی ده زگه کانی راگه یاندنی کشتی بق په لاماردانی کورد، تاکار ره شهید نه حمده، که له ده زگی راگه یاندنی کشتی نهرویتنی نهرویتنی، که به شیلان شورش ناسراوه، له سلیمانی له گه ره کی شیخ محیدین له دا یکیووه. هه ره له چوار سالیه وه چوو هه قوتا بخانه. له قوتا بخانه ی سه ره تایی "رازووی تیگه لای" نهوه تان ژن له ئیران عه ره ستانی سهعوودی، به ره داران ده کهرین، یان، ملیان ده کری به په ته دا له سه ره سووکه پیوه ندییه کی سیکسی. لیره دا، نهو پرسپاره دیته گو ری. باشه، نهگه، له با کوری روژه لات و روژاوا یی کوردستان، کورده ههچ ده زگیه کی خو یی نییه گیان و سه ره مالی به ده ست ترک و فارس و عه ره به وه یه، نهی خو نه مه پانزده سه ساله له به شیکهی با شوری کوردستان دا، حکوم سه تیکی

شیلان شورش

نه ندای بق نهو حیزیه په یدا کوردوه. له سالانی ۱۹۹۸ دا بق ماوه یه که گهل کوردانی باکوری هاوکاری کوردوه، به لام وازی له وانیش هیناوه، له به ره جیاوازیی برووبو چوون. له مانگی ته هوزی ۱۹۹۸ دا له کوردستان هه له تا تووه بق نهرویی و، لهوهی قوتا بخانه ی دوانیوه ندی ته و او کوردوه و له زانسته که ده ستیکردوه به خویندن. زمانی نهرویی زور به باشی فیربووه و، تیگه له به سیاسته ی ولاتی نهرویی بووه و، له سالانی ۲۰۰۲ دا چوو هه ته به ره یی یه کگر تووی سو زری نهرویی "وه، که حیزیکهی سووسیالیستی نهرویییه وه، لهو حیزیه دا دو سال به ره پرسپاری کاروباری ژنان بووه له شاری بیرگن. هه ره له سالانی ۲۰۰۲ دا بووه به نه ندای له ری کورای "یارمه تی خه لکی نهرویی NPA" که نه مه کو مه له یه کی خیز خو یییه. بیجگه له وه ش نه ندای نه منستی ئینته رنا شان و ری کخراوی ژنانی نه ریجه. شیلان له نه رو یی به شه یوه یه کی شیلان خه ریکی خزمه تکرندی ژنی کوردو ژنانی بیگانه بووه. له بهاری زمانه وه، وهک وه رگرت له خزمه تیاندای بووه له ۲۰۰۱ دا، له ده ژنی کو شتی ژن بق کرینه وهی ئاوو و "وتاری له روژانه مه کانی نه رو یی دا بلاو کردوه ته وه. جه ند جار پاره ی بق ری کخراوی NPA کو کوردوه ته وه که هه ری کخراوه له کوردستانیش لقی هه یه کار ده کا، پاره که ی ناردوه بو یان. هه ره وه یار مه تی بق ری کخراوی "ناسوره" ش ناردوه که له سلیمانی بق پاریزگاری له ژنان تیده کو شتی. له گه لیک ری ییواندا، له ده ژنی په لاماری رژیمی ترک بق سه ر کوردستان و بق مافی په نا بهرمان له نه رو یی و بق پاراستنی ژمانی دایک و دژ به ییشیلکردنی مافی ژن و دژ به دا خستنی که می په نا بهرمان و، له سالادی کمپارانی هه له به وه، گه لیک بق نه ی دیکه دا چالاکی نواندوه. جه ندان سه مه میناری ری کخستوه له بهاری مافی ژنان و دژ به زور به شو ودانی کجان و بق برینه وهی مافی خانه نشینی بق ژنان و، هه و لدان بق گو رینی قانونی نه رو یی له مه باره یه وه، گه لیک خوی خه با تیکردوه دژ نهو به ره ناله بهاری که له وهی بووه و، ئیسته ش به نه رو یی شه رو تیگوشانی له پیناوی مافی ژنانی بیگانه دا خستوه ته سه رشان خوی. "که روژانه مه وان لییه پر سیسی: "که م خه لاته چی ده گه بیانی لای تو؟" شیلان ده میزژی: "که مه هیوا هاندا نیک و به لگه یه که بق نه وهی که تو انیومه به رو پرای خوم

بگه بیتم به خه لک". لیره دا شیلان یارمه تی باوکی له بهر نا کا، که له خه با تکرندی دا بق مافی ژنان زور پشتگیر کردوه. له به ره نه وهی حه زی به سه ره دا یوشین و خو به که مگرتن نهه کردوه، له کاتی چوو نه قوتا بخانه یدا له سلیمانی، گه لیک قسه نا شرینیان داوه به گو یدا. شیلان گه لیک شتی خویندوه ته وه، هه ره له قورنا نه وه هه تا په رتو که مارکسییه کان. به کورتی، شورش کوریک سووه و یستوویه تی (له کو مه لگه دا) گو رانیک به یینتسه کایسه. له سه ره نهوه نژایه تیکراوه و، چا خراوه ته سه ری و، هه ولی فراندنی دراوه. نهو چا ماوه یه که چوو ته شاخ بق به رگری له ولاته که ی، هه ره چه نه دایک و باوکی به وه رازینه بوون. پاس ماوه یه که هه ولی راکردنی داوه، به لام گه روه و خراوه ته گرتو خانه. که له ولات رای کردوه، نهو یستوه به یینه بیرگن (نه رو یی)، که چی تووشی بووه به تووشی نهو یوه". کورژانه مه نو سه که ده پر سی لی، بوچی حه زی له نه رو یی نه کردوه، له هه رامدا ده بیژی: "خه لکی نه رو یی زور راستگو نه بوون. نه وه منی دو چاری نا هو می دیکرد، چونکه ههچ چاوه ری نه وه نه بووم" به لام شیلان وهک روژانه مه که ده میزژی "سه ر زووه ست به وه ده کا که نهو نازادییه ی له نه رو یی هیه، یه کجار به تر خه. نهو ده توانی لیره به رو پرای خوی بییچو په نا ده ری بری. که بیچنه ده ره وه، که سه چاوا نا خاته سه ری و، ده رفه تی نه وه شی هیه بخوینی و کاریش بقا". روژانه مه ان نووسی "شیلان جیکه حه زی له فیربووه تی به قسه ی خوی، به سی مانگ له ی تی ته و او کوردوه به پیچ مانگ زمانی نه رو یی فیربووه. راستیه که ی، نه رو یییه که ی شیلان بی که مو کوریه". له هه رمای پرسپاریکی روژانه مه که دا، بوچی شیلان به کیشی مافی ژنانه وه خه ریکه" شیلان ده میزژی: "که ده مدی ژنی کورد، بق مافی خو یان کار نا کهن، نه وه زور کاریده کرده سه رم". شیلان باسی بارود خی خراپی ژنانی کورد ده کا که ده کوژن و ده سوو تی تیرن و که سی ش له سه ریان هه لندا تی و ده بیژنی ژنی کورد پیویستی به یشتگه رییه". روژانه مه که له سه ره باسه که ده رواو ده نووسی، "که ری کخراوی ژنان دروستا، شیلان هه لیزیردا به سه ره ک". روژانه مه که دریزه به قسه کانی ده داو ده نووسی "شیلان هینده خه ریکی رامیاریه هه موو کاتیگ هه ری باسی رامیاری ده کا، بق هه موو که سیک که به وهی گو ییگری لیسی. ته نا نه ت، نه گه ره پیاویک به وهی باسی خو شه وستی بقا له گه لای، نهو شانی هه لده تی کینی بقی و باسی سیاست ده کا. چونکه سیاست لیه وه نی زیکه تره و، گر نه گرترین شت له لای له ژیا نیدا نازادییه و، له یلان که ۱۵ سال له تیندا نندا بوو، به نمونوه یه که دا نه ی بق خوی، شیلان به روژانه مه نو سه که به لاین ده دا، که به ره له وهی به ری شوینه واریک بق خوی به جیهیانی".

* نه م روژانه مانه باسیان کوردوه: (BA) Bergen Avis (روژانه می بیرگن) (BT) Bergen Tidende (سهرتاسه رییه)، (Bergen BY Avis) (روژانه می شاری بیرگن) (Bergen Kommune) (ویب سایدی کومونی بیرگن) (NRK Norsk Riks Kring) (کاستینگ) (TVN) (۲۰۰۶/۳/۸) (تهله فیزیونی نه رو یی ۲۰۰۶/۳/۸).